

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 722/2017-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. novembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Masarykova 12, Prešov, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 S 34/2014 z 20. mája 2015 a jemu predchádzajúcim postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžso 202/2015 z 26. júla 2017 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. októbra 2017 doručená sťažnosť [redacted], [redacted], [redacted] (ďalej aj „sťažovateľ 1“), [redacted] (ďalej aj „sťažovateľ 2“), a [redacted] (ďalej aj „sťažovateľ 3“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 S 34/2014 z 20. mája 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžo 202/2015 z 26. júla 2017 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli:

„Žalobou zo dňa 01.04.2014 sa sťažovateľ I domáhal na Krajskom súde... preskúmania... postupu a rozhodnutia Sociálnej poisťovne... č. 15672-3/2014-BA zo dňa 10.02.2014.

Žalobou zo dňa 29.04.2014 sa sťažovateľ I domáhal na Krajskom súde... preskúmania... postupu a rozhodnutia Sociálnej poisťovne...č. 24011-3/2014-BA zo dňa 25.03.2014.

Sťažovateľ I v žalobách namietal porušenie subjektívnych práv jeho a jeho zamestnancov v správnom konaní, predovšetkým z dôvodov nedostatočného zistenia skutkového stavu zo strany orgánu verejnej správy, porušenia zásady dvojinstančnosti administratívneho konania, nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy, nevydania rozhodnutia zo strany orgánu verejnej správy v zákonnej lehote, porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, prejudikovania rozhodnutia orgánom verejnej správy...

Uznesením Krajského súdu... č. k. 6 S 34/2014 zo dňa 20.03.2015 bol do konania pribratý sťažovateľ II.

Uznesením Krajského súdu...č. k. 6 S 43/2014 zo dňa 20.02.2015 bol do konania pribratý sťažovateľ III.

Uznesením Krajského súdu... došlo k spojeniu súdnych konaní... do jedného súdneho konania, vedeného ďalej pod č. k. 6 S 34/2014.

Krajský súd... rozhodol rozsudkom č. k. 6 S 34/2014 zo dňa 20.05.2015 tak, že žaloby sťažovateľa I zamietol, konania o žalobách sťažovateľov II a III zastavil...

V odôvodnení svojho rozsudku Krajský súd... poukázal... na to, že podľa jeho právneho názoru sťažovateľ I namietal v žalobách porušenie iných ako svojich subjektívnych práv, v dôsledku čoho sú jeho žaloby nedôvodné. Vo vzťahu k sťažovateľovi II vyslovil Krajský súd... záver o tom, že sťažovatelia II a III podali svoju žalobu oneskorene. Okrem toho sa Krajský súd... vyjadril k jednotlivým námietkam a tvrdeniam sťažovateľov I a II, III a k týmto zaujal príslušné právne názory, s ktorými sa sťažovatelia nestotožňujú.

Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia... odvolanie...

O odvolaní sťažovateľov rozhodol Najvyšší súd... rozsudkom č. k 9 Sžso 202/2015 zo dňa 26.07.2017... Týmto rozsudkom došlo k potvrdeniu rozsudku Krajského súdu a k nepriznaniu práva na náhradu trov konania sťažovateľom.“

V ďalšej časti sťažnosti sťažovatelia vo vzťahu k namietaným rozhodnutiam krajského súdu a najvyššieho súdu odkazujú na jednotlivé ustanovenia zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „SSP“).

Zároveň sťažovatelia poukazujú na niektoré rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré podľa nich neboli v ich veci zohľadnené, a to «... rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 9 Sžso 90/2015 zo dňa 14.12.2016 v skutkovo obdobnej a právne totožnej veci, v zmysle ktorého pobočka Sociálnej poisťovne ani Sociálna poisťovňa, ústredie nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádzajú sťažovatelia.

Vzhľadom na to neprichádza do úvahy iná možnosť, ako zrušenie rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie, nakoľko tieto

sú vydané bez opory v zákone a možno ich označiť za tzv. nulitné. resp. ničotné právne akty („pakty“).

Bez ohľadu na akékoľvek ďalšie skutočnosti preto malo dôjsť k zrušeniu rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie aj v danej veci sťažovateľov.

Práve v tomto vidia sťažovatelia najzávažnejšie pochybenie zo strany Najvyššieho súdu SR a Krajského súdu v Prešove, pretože ak pobočka Sociálnej poisťovne ani Sociálna poisťovňa, ústredie jednoducho nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k sťažovateľom, mali bezodkladne pristúpiť k zrušeniu rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne a rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie v danej veci sťažovateľov.

Najvyšší súd SR a Krajský súd v Prešove v tejto súvislosti podľa § 134 ods. 2 písm. b) zákona č. 162/2015 Z. z. dokonca neboli viazaní ani samotnými dôvodmi žaloby sťažovateľov a mali ex lege zrušiť napadnuté rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne a Sociálnej poisťovne, ústredie, nakoľko ide o rozhodnutia vydané orgánmi, ktoré na to neboli podľa zákona oprávnené.

... rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 10 Sžso 24/2015 zo dňa 27.04.2016 v skutkovo obdobnej a právne totožnej veci, v ktorom Najvyšší súd SR vyslovil svoj názor o tom, že rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne a rozhodnutie Sociálna poisťovne, ústredie sú predčasné, a to pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Konkrétne tieto rozhodnutia vychádzajú z nedostatočne zisteného skutkového stavu na posúdenie skutočnosti, či osoby (v rovnakom postavení ako sťažovatelia v danej veci), vykonávajú alebo nevykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky, resp. či tu majú registrované sídlo...

Najvyšší súd SR v danej veci nezohľadnil ani rozhodnutie 10 Sžso 40/2015 zo dňa 24.08.2016, v ktorom došlo k vysloveniu záveru o tom, že rozhodnutie súdu musí byť vo vzťahu k sťažovateľom rovnaké, pretože sa týka ich spoločných práv.

... rozhodnutím Najvyššieho súdu SR č. k. 9 Sžso 87/2015 zo dňa 26.04.2017 došlo v skutkovo a právne takmer identickom prípade (v porovnaní s prejednávanej prípadom) k tomu, že žalobou napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne bolo zrušené a vec bola vrátená žalovanej Sociálnej poisťovni, Ústredie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Dôvodom pritom bola skutočnosť, že jediným orgánom oprávneným rozhodnúť o uplatniteľnej legislatíve vo vzťahu k dotknutej osobe (v identickom postavení ako sťažovateľ II v prejednávanej veci) je príslušný orgán Poľskej republiky, pričom z administratívneho spisu vyplýva, že tento orgán v minulosti určil ako uplatniteľnú legislatívu Slovenskej republiky. Zmena jeho rozhodnutia pritom už z administratívneho spisu nevyplýva, preto je rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne... nesprávne a bez opory v zákone.

Za jedno z najzávažnejších pochybení zo strany Najvyššieho súdu SR...považujú sťažovatelia tiež neprerušenie súdneho (odvolacieho) konania zo strany Najvyššieho súdu SR, hoci tak Najvyšší súd SR uskutočnil v skutkovo obdobných a právne totožných veciach.

Najvyšší súd SR totiž v skutkovo obdobnej a právne totožnej veci uznesením č. k. 1 Sžso 11/2015 zo dňa 28.01.2016 prerušil odvolacie konanie a predložil Súdnemu dvoru EU na rozhodnutie tri prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu „základného nariadenia“ (nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004), nakoľko odpovede na tieto otázky predstavujú právny základ pre vyriešenie vnútroštátneho sporu.

Iný senát Najvyššieho súdu SR mal konkrétne za to, že nie je možné v odvolacom konaní rozhodnúť bez toho, aby došlo najprv k zodpovedaniu príslušných prejudiciálnych otázok zo strany Súdného dvora EU, pričom senát Najvyššieho súdu SR konajúci vo veci sťažovateľov takýto záver neprijal a vo veci meritórne rozhodol, čím porušil základné práva sťažovateľov...

Vzhľadom... na... uvedené... je zřejmé, že týmto spôsobom dochádza k... porušovaniu práva sťažovateľov na tzv. predvídateľnosť súdnych rozhodnutí, resp. právnej istoty.».

Sťažovatelia tiež namietajú porušenie svojich práv pri zisťovaní skutkového stavu. Podľa ich názoru «... je základnou povinnosťou Sociálnej poisťovne ako príslušného správneho orgánu vykonávať dokazovanie v administratívnom konaní... Z ustanovenia § 196 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. ďalej vyplýva, že v administratívnom konaní môže za dôkaz slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému zisteniu a k objasneniu skutočného stavu veci.

Za tým účelom je podľa sťažovateľov potrebné vykonať v administratívnom konaní dokazovanie v takom rozsahu, aby bolo možné spoľahlivo ustáliť skutočný stav veci. Iba na základe takto objektívne zisteného skutočného stavu u veci možno následne

prostredníctvom individuálneho právneho aktu rozhodnúť o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach účastníkov administratívneho konania.

Z rozsudku Krajského súdu v Prešove a z rozsudku Najvyššieho súdu SR je pritom zrejmé, že došlo k akceptovaniu a k „odobreniu“ zjavne nedostatočne zisteného skutočného stavu veci zo strany orgánov verejnej správy (pobočky Sociálnej poisťovne a Sociálna poisťovňa, ústredie).

Z napadnutých rozhodnutí Krajského súdu v Prešove a Najvyššieho súdu SR vyplývajú výhrady k tomu, že samotní sťažovatelia boli vo vzťahu k zisťovaniu skutočného stavu veci v administratívnom konaní „málo činní“ a tak v administratívnom konaní, ako aj v konaní pred súdom nepredložili dôkazy, potrebné na preukázanie ich argumentácie. Všeobecné súdy teda v rozpore správnou úpravou preniesli na sťažovateľov ako účastníkov administratívneho konania dôkaznú povinnosť na preukazovanie okolností, ktoré sú pre správny orgán dôležité pre meritórne a náležité rozhodnutie vo veci samej. Navyše aj na skutočnosti, ktoré neboli predmetom dokazovania pred prvostupňovým správnym orgánom...

Podľa sťažovateľov je neakceptovateľné a nespravodlivé, aby boli nad rámec „súčinnosti“ povinní v administratívnom konaní čokoľvek preukazovať a dokazovať namiesto orgánu verejnej správy, a už vôbec nie v konaní pred súdom v správnom súdnictve, kde sa rozhoduje zásadne na podklade skutočného stavu veci zisteného v administratívnom konaní.

Z rozsudku Krajského súdu v Prešove a z rozsudku Najvyššieho súdu SR vyplýva tiež to, že sťažovateľ I na území Slovenskej republiky nemá registrované sídlo a sťažovatelia II až III na území Slovenskej republiky reálne nevykonávajú žiadnu činnosť...

V tejto súvislosti je nevyhnutné zamerať sa predovšetkým na samotnú obsahovú náplň zamestnania sťažovateľov II až III. Sťažovatelia II až III totiž vykonávajú roznos letákov, ktoré si preberajú v externej obchodnej spoločnosti. Do tejto obchodnej spoločnosti letáky distribuuje sťažovateľ I po ich vyzdvihnutí u svojich obchodných partnerov. Sťažovateľ I zároveň obstaráva obchodné zákazky v Poľskej republike. Podľa špecifických podmienok jednotlivých zákaziek sú sťažovatelia II až III následne kontaktovaní zo strany sťažovateľa I, ktorý poverí sťažovateľov II až III roznášaním letákov vo vybraných lokalitách na území Slovenskej republiky. Roznášanie letákov kontrolujú aj iní zamestnanci

sťažovateľa I. Zamestnancom sťažovateľa I sa navyše vedú aj dochádzkové listy, čo podľa sťažovateľov celkom zreteľne preukazuje reálny výkon činnosti sťažovateľov II až III na území Slovenskej republiky.

Sťažovateľ I tieto skutočnosti orgánu verejnej správy riadne oznámil, napriek tomu však orgán verejnej správy v rámci výkonu kontroly nepristúpil k doplneniu dokazovania...

Sťažovatelia sú presvedčení o tom, že orgán verejnej správy pred vydaním svojho rozhodnutia nedostatočne zistil skutkový stav veci a tento súčasne nepostačuje na riadne posúdenie veci v súdnom konaní... “

Sťažovatelia namietajú neprípustnú retroaktivitu a uvádzajú, že „...rozhodnutím Krajského súdu... a rozhodnutím Najvyššieho súdu...došlo... k „akceptovaniu“ nezákonného retroaktívneho rozhodovania zo strany orgánu verejnej správy...je neprípustné, aby Sociálna poisťovňa... vydala individuálny právny akt, ktorým rozhodne o právach účastníka administratívneho konania spätne k inému dátumu než je dátum jeho vydania.».

Sťažovatelia namietajú tiež nedodržanie zákonnej lehoty na rozhodnutie v administratívnom konaní. Podľa ich názoru „... rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne bolo vydané v rozpore s ustanovením § 210 ods. 1, ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z., nakoľko nebolo vydané v zákonnej lehote, ktorá objektívne začala plynúť podaním prihlášky, resp. registračného listu zo strany sťažovateľov...

Pobočka sociálnej poisťovne bola v danej veci povinná rozhodnúť najneskôr do 60 dní od začatia konania... Zákonnú lehotu v rámci svojho rozhodovania nedodržala ani Sociálna poisťovňa, ústredie ako odvolací orgán, nakoľko rozhodla taktiež oneskorene.“

Podľa sťažovateľov bola kontrola zo strany Sociálnej poisťovne nezákonná, pričom uvádzajú: „Pokiaľ ide o samotné vykonanie kontroly zo strany orgánu verejnej správy na zistenie skutočnosti, či sťažovatelia II až III vykonávajú na území Slovenskej republiky činnosť, podľa sťažovateľov nepatrí do právomoci tohto orgánu verejnej správy (Sociálnej poisťovne).“

Sťažovatelia tiež namietajú porušenie princípu rovnakého zaobchádzania, keďže „Sťažovateľ I totiž zamestnáva viacero zamestnancov - občanov Poľskej republiky,

vo vzťahu ku ktorým pri existencii rovnakých podmienok príslušná pobočka Sociálnej poisťovne nerozhodla o tom, že nepodliehajú slovenskej legislatíve...“.

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné práva sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy SR postupom Krajského súdu v Prešove v konaní pod č. k. 3 S 33 2014 a rozhodnutím Krajského súdu v Prešove č. k. 6 S 34/2014 zo dňa 20.05.2015 a postupom Najvyššieho súdu SR v konaní pod č. k. 9 Sžso 202/2015 a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR č. k. 9 Sžso 202/2015 zo dňa 26.07.2017 porušené boli.

Zrušuje sa rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k9 Sžso 202/2015 zo dňa 26.07.2017v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 6 S 34/2014 zo dňa 20.05.2015 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi I sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Sťažovateľovi II sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Sťažovateľovi III sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi I trovy konania vo výške 165 Eur (slovom stošesťdesiatpäť eur) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu JUDr. Dušana Remetu, Masarykova 2, 080 01 Prešov.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi II trovy konania vo výške 165 Eur (slovom stošesťdesiatpäť eur) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu dl Dr. Dušana Remetu, Masarykova 2, 080 01 Prešov.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi III trovy konania vo výške 165 Eur (slovom stošesťdesiatpäť eur) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účel právneho zástupcu JUDr. Dušana Remetu, Masarykova 2, 080 01 Prešov.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom a rozsudkom najvyššieho súdu a jemu predchádzajúcim postupom.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade boli sťažovatelia oprávnení podať proti rozsudku krajského súdu odvolanie. Z toho vyplýva, že sťažovatelia mali k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť najvyšší súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie ich základných a iných práv rozsudkom krajského súdu z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu a jemu predchádzajúcim postupom

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Článok 46 ods. 2 ústavy je vo svojej podstate lex specialis ku čl. 46 ods. 1 na prístup súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy.

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 2 ústavy je zaručiť prístup k súdu každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy. Právo na prístup k súdu sa nezaručuje kedykoľvek, ale iba vtedy, ak zákon neustanoví inak. Uplatnenie práva na prístup k súdu sa vymedzuje podmienkami ustanovenými zákonom. Ak fyzická alebo právnická osoba splní podmienky ustanovené zákonom, súd musí tejto osobe umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami a povinnosťami, ktoré z takéhoto postavenia vyplývajú.

Z uvedeného výkladu a chápania čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy vyplýva, že na to, aby sa sťažovateľ stal účastníkom konania pred správny súdom, musel splniť predpoklady ustanovené zákonom. Tieto predpoklady správny súd skúma predovšetkým z procesného hľadiska, najmä či žaloba bola podaná včas, oprávnenou osobou a či žaloba smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je správny súd oprávnený a povinný skúmať.

Najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého rozsudku vo vzťahu ku sťažovateľovi 2 a sťažovateľovi 3 uviedol:

„Aj napriek tomu, že krajský súd pána [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], označoval ako žalobcov 2/ a 3/ s poukazom na to, že na návrh pripustil ich vstup do konania na strane žalobcu podľa § 92 ods. 1 O.s.p., ide stále o pribratého účastníka. Na toto procesné postavenie nemá vplyv ani okolnosť, že krajský súd napriek existencii osobitnej právnej úpravy (§ 250 ods. 1 vety

druhej O.s.p.), nesprávne aplikoval § 92 ods. 1 O.s.p., ktorého použitie v správnom súdnictve nie je možné.

Pribratý účastník nemá postavenie vedľajšieho účastníka konania. Uvedení účastníci, krajským súdom nesprávne označení ako žalobcovia 2/ a 3/, (ktoré označenie však odvolací súd predovšetkým s ohľadom na zachovanie kontinuity a prehľadnosti rozhodnutia nemenil), boli do konania len pribratí uznesením krajského súdu a je potrebné na nich aj tak nahliadať. Pokiaľ krajský súd preskúmaval rozhodnutie žalovanej aj vo vzťahu k týmto účastníkom, ktorí žalobu na preskúmanie rozhodnutia žalovanej ani nepodali, táto okolnosť predstavuje neodstrániteľnú prekážku konania, na ktorú je potrebné prihliadať v každom štádiu konania. Z uvedeného dôvodu mal odvolací súd za to, že prvostupňový súd správne zastavil konanie o žalobách žalobcov 2/ a 3/ - aj keď z iných dôvodov - keďže [REDAKOVANÉ] žalobu ani nepodali.

K námietke žalobcov, týkajúcej sa nerozlučného procesného spoločenstva, odvolací súd dospel k právnemu názoru, že predmetný právny inštitút nie je v prejednávanej veci aplikovateľný, keďže žalobca 1/ a jeho zamestnanci, u ktorých žalovaná rozhodovala o vzniku, resp. nevzniku povinného sociálneho poistenia podľa slovenskej legislatívy nemajú žiadne spoločné práva a povinnosti. Nerozlučné procesné spoločenstvo vzniká tam, kde sa rozhodnutie vo veci musí vzťahovať na všetkých účastníkov stojacich na jednej strane. Ide typicky o prípad dedičov, ktorí vstupujú do konania po zomretom poručiteľovi ako univerzálni sukcesori. Keďže vstupujú do právneho postavenia jediného žalobcu alebo jediného žalovaného, budú tvoriť nerozlučné procesné spoločenstvo. Žalobca 1/ a jeho zamestnanci však nemajú žiadne také procesné práva, ktoré by zakladali nerozlučné procesné spoločenstvo.“

Z citovaného odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu je zrejmé, že sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 neboli osobami oprávnenými podať proti rozsudku krajského súdu odvolanie, a preto najvyšší súd postupoval správne, ak sa ich odvolaním v merite veci nezaoberal a rozsudok krajského súdu vo výroku o zastavení konania vo vzťahu k týmto osobám potvrdil.

Pokiaľ sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 argumentujú jednotlivými ustanoveniami Správneho súdneho poriadku, okrem iného § 134 ods. 2 písm. b) SSP, ústavný súd

konštatuje, že argumentáciu s odkazom na jednotlivé ustanovenia Správneho súdneho poriadku nemohol akceptovať vzhľadom na skutočnosť, že v zmysle § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom účinnosti Správneho súdneho poriadku (1. júla 2016) sa dokončia podľa doterajších predpisov. Vo veci sťažovateľov je tak akákoľvek argumentácia s odvolaním sa na Správny súdny poriadok irelevantná, a ústavný súd sa ňou preto ani nezaoberal.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa 1 podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu a jemu predchádzajúcim postupom

Najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého rozsudku vo vzťahu ku sťažovateľovi 1 uviedol:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, v súlade s § 214 ods. 2 O.s.p. bez pojednávania, a dospel jednomyselne k záveru, že rozsudok je potrebné ako vecne správny potvrdiť...

... Predmetom preskúmania v danej právnej veci sú rozhodnutia žalovanej, ktorým zamietla odvolania žalobcov 1/ až 3/ a potvrdila rozhodnutie pobočky vo Svidníku, ktorým táto rozhodla, že žalobcom 2/ a 3/ zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy.

Z obsahu žaloby jednoznačne vyplýva, že žalobca 1/ nenamietal porušenie vlastných subjektívnych práv, ale porušenie práv svojich zamestnancov, keď okrem nedodržania zákonnej 60 dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí, žiadne porušenie svojich subjektívnych práv netvrdil. Samotné nedodržanie procesných lehôt pri vydaní napadnutých rozhodnutí nemá za následok ich nezákonnosť, keďže prípadným zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca 1/ priaznivejšie rozhodnutie vo veci nedosiahol. Záver krajského súdu, že žalobca 1/ nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou na podanie žaloby pre absenciu atribútu ukrátenia na právach, sú preto správne.

V tomto kontexte odvolací súd odkazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. US 228/2011-9 zo dňa 02.06.2011, podľa ktorého: „ Na aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania (alebo sa s ním v správnom konaní malo ako s účastníkom konať), ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania rozhodnutím, preskúmania zákonnosti ktorého sa domáha, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený. Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (actio popularis), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Ako vyplýva z uvedeného, samotné postavenie účastníka v správnom konaní ešte k naplneniu podmienky dotknutosti, resp. ukrátenia práv žalobcu nevedie.“

Vzhľadom na vyššie uvedené nebolo možné zohľadniť námietku žalobcu I/, že postupom žalovanej a jej organizačnej zložky došlo k porušeniu viacerých subjektívnych práv žalobcu, keď vo vzťahu k porušeniu práva na zákonné administratívne konanie, práva na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy, práva na dodržiavanie základných zásad správneho konania ani nešpecifikoval, konkrétne v čom toto porušenie podľa jeho názoru spočívalo. Všeobecné tvrdenia žalobcu I/, že došlo aj k porušeniu jeho práva vlastníť majetok, práva podnikat' za rovnakých podmienok ako domáce subjekty a práva na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou, keď v dôsledku vydaných rozhodnutí má značné ťažkosti s udrжанím doterajších zamestnancov a náborom nových zamestnancov, v dôsledku čoho sa dostáva do bezvýhodiskovej situácie, lebo pri zmešujúcom sa počte zamestnancov nie je schopný dodržať zmluvné podmienky dohodnuté s obchodnými partnermi, čím o nich prichádza, prichádza o zisk zo zákaziek a hrozia mu aj sankcie za neplnenie dojednaných zmlúv a súdne spory, odvolací súd za relevantné nepovažoval, nakoľko žalobca I/ argumentoval len okolnosťami vo vzťahu k uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú výlučne poľskej štátnej príslušnosti a ktorí odmietajú na území SR pracovať z dôvodu, že ich príslušné verejnoprávne organizácie odmietajú zaregistrovať pre platenie sociálneho a zdravotného poistenia na území SR. Na uvedené argumenty žalobcu I/ nebolo

možné prihliadnúť aj z dôvodu, že tieto žalobca 1/ nenamietal riadne a včas v žalobe ale až v odvolacom konaní (§ 250j O.s.p.).»

Po preskúmaní obsahu sťažnosti vo vzťahu k porušeným právam sťažovateľa 1 a napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že sa jednoznačne stotožňuje s už citovaným záverom najvyššieho súdu, že sťažovateľ 1 v žalobe o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne namietal porušenie svojich subjektívnych práv iba vo vzťahu k nedodržaniu zákonnej lehoty na vydanie napadnutých správnych rozhodnutí. Z citovaného odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu je však zrejmé, že námietkami sťažovateľa 1 obsiahnutými v odvolaní týkajúcimi sa tejto skutočnosti sa najvyšší súd riadne zaoberal a dal na ne ústavne akceptovateľnú odpoveď. Ústavný súd navyše musí konštatovať, že sťažovateľ 1 vo svojej sťažnosti ani neuvádza žiadne nové skutočnosti, ktorými by spochybnil názor vyjadrený v rozsudku najvyššieho súdu, iba opakuje svoje námietky z odvolacieho konania. Takto poňatá ústavná sťažnosť stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v systéme všeobecného súdnictva, ktorá mu však neprináleží vzhľadom na čl. 124 ústavy. Podľa uvedeného článku ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ústavnosti. Skutočnosť, že najvyšší súd vo svojom rozsudku vyslovil závery, s ktorými sťažovateľ 1 nesúhlasí, nezakladá bez ďalšieho oprávnenosť ústavnej sťažnosti a nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným.

Vzhľadom na uvedené pokiaľ v sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie svojich práv inými skutočnosťami ako nedodržaním zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie správneho rozhodnutia, všetky tvrdené porušenia základných a iných práv sa mohli týkať iba sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3, a preto sa ich namietaným porušením voči sťažovateľovi 1 ústavný súd nezaoberal.

Ústavný súd považuje v závere za potrebné uviesť, že pokiaľ sťažovatelia poukazujú na rozsiahlu judikatúru najvyššieho súdu, od ktorej sa mal najvyšší súd podľa názoru sťažovateľov odchýliť, citovaná judikatúra je s poukazom na dôvody, pre ktoré najvyšší súd odvolaniu sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu nevyhovet, právne irelevantná.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd podanú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľov nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2017